FOSSEKALLEN

MEDDELELSESBLAD FOR NVE

Foto: Tore Olav Sandnæs.

Stormyrbassenget. Et rikt våtmarksområde – side 3

NR. 6 – 1979 – 26. ÅRGANG

FOSSEKALLEN

Utgitt av:
Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

Opplag 5500

Synspunkter i artikler og innlegg står for forfatterens egen regning og representerer ikke nødvendigvis hovedstyrets eller bladstyrets syn.

Redaksjonen avsluttet 1. juni 1979

REDAKTØR: SVERRE SKARA
BLADSTYRE:
FOR AKADEMIKERNES FELLESORGANISASJON:
Overingeniør E. Tøndevold
Overingeniør F. W. Gusdal (sekr.)
FOR STATSTJENESTEMANNSKARTELLET:
Konsulent J. Døsvik
Maskinmesterassistent R. Bråthen
Herr Edvard Moen
FOR STATSTJENESTEMANNSFORBUNDET:
Kontorfullmektig K. Dietrichs
FOR NVE:
Førstekonsulent O. Dyrdahl
Fagsjef R. Johnsen (formann)
Driftsbestyrer V. Bern
REDAKTØREN:
Telefon 46 98 00 - Adresse: Middelthunsgt. 29 - Oslo 3

INNHOLD

	Side
Mulighetene – et problem	2
Inntaksmagasinet som ble et rikt våtmarksområde	3
Samarbeide mellom jordbruk og elforsyning	5
Gamle Pelton-Turbiner fra Norge skaper industri i Nepal	7
17 registrerte skader 1. kv.	7
Om overvintrede fossefall i Gudbrandsdalen	8
Gustav Storm æresmedlem i EIL	11
10% fravær	11
Melhus	12
NVE's hytter og feriehjem	14
Karen J. Edwards gått av etter 33 år i Forbygningsavdelingen	17
Lite å høre fra anleggene	17
Overing. Kjell Aune gjenvalgt i EIL	17
Sveits	18
Desentralisering av NVE	21
800 i elbransjen møttes i Warsawa	21
Utløp fra Virdnejavre – Alta-verkene	21
Arbeidskarer i stjerneklasse!	22
Kalle's refleksjoner: Hurra, jeg blir lest!	23
Blir norske fossekaller venstrevridde	23
Varmekraftverk i Kristiansand	23
God sommer!	24

Mulighetene – et problem?

Energi betyr kraft. I dag bruker vi ordet spesielt når vi snakker om de kraftkilder som mennesket kan gjøre seg nytte av. Tilsammen kaller vi dem våre energiressurser, dvs. den mengde energi som finnes og som vi kan bruke. Kildene er mange og forskjellige. Noen er som solen, nærmest uttømmelig, men som vi bare delvis kan utnytte. Andre er som oljen, begrenset i mengde, men til full utnyttelse. Og vi har f o s s e n.

Fossen er der,
og allikevel ikke.
Den raser forbi,
men forsvinner ikke.

Det ligger meget i disse linjene, tanker som vi vokter oss vel for å komme inn på på denne plass.

Det kan derimot ikke bestrides at da mennesket slo seg ned som jordbruker, var det først i de fruktbare elvedalene. Fra elvene kunne man lede vannet ut til områdene omkring. For å unngå vannmangel når elvene av og til tørket ut, ble bygging av demninger løsningen. Den første demning vi kjenner til, ble bygget i Lille-Asia for ca. 3300 år siden. Den var 2 km lang og 3 m høy.

Men først rundt år 400 klarte mennesket å utnytte elvestrykets krefter mekanisk. Vannmøllen kom i bruk, og det var en forløper for turbinhjulet vi bruker i dag når fossekraften utnyttes til å lage elektrisitet. Fossekraften gjenvinner seg og forurenser ikke. Men den krever at noe av vår dyrebare natur må ofres.

Hittil har produksjonen av energi i den moderne industri i prinsippet vært enkel. Bortsett fra de få prosent i verden som presteres ved vannkraft, kommer all energi stort sett fra fossiler som forbrenner i luft. Teknisk sett dreier det seg alltid om den damme prosess og praktisk talt det samme utstyr. Produksjonsstedet er fyrrommet, og det er det hele. Energiforsyning har vært monokultur – når vi ser bort fra uregelmessigheten Norge som har så meget vannkraft.

Fossiler blir mangelvare – helt sikkert, og er det for såvidt allerede i dag, av særskilte årsaker. Når man så skal erstatte disse, har interessen fiksert seg om selve fyrrommet. Det tenkes på kjernekraftstasjoner nesten bare som dampgeneratorer som via høytrykksturbiner gir elektrisitet. Men elektrisitet er omkring 20 prosent av det totale forbruk i verden. Om det bør økes er et spørsmål. Kanskje det prosentuelt heller bør reduseres? Det er ikke oss gitt å svare på om det «helelektriske samfunn» er en fornuftig tanke. Fremtidens energiproblem ligger neppe i mangelen, men i mengden av forskjellige muligheter hvorav de fleste er svært lite utprøvet til nå.

Naturen har vært vår tjener, og hver dag oppdager vi nye måter å bruke den på. Men uansett hvor langt vi kommer, vil det alltid være noe i oss som vil enda lenger – d e t er menneskets natur.

Red.

Inntaksmagasinet som ble et rikt våtmarksområde

Av tilsynsmann Tore Olav Sandnæs, VN

Ved utbygging av Nedre Røssåga Kraftverk ble Stormyra i Hemnes kommune neddemmet og tatt i bruk som inntaksmagasin. Reguleringen ble iverksatt 1954. Mesteparten av det ca. 7000 da store inntaksmagasinet er grunt og strandområdet, særlig på vestsida, består av en blanding av mer eller mindre fast myr og flytetorv.

På grunn av vannets raske gjennomstrømming og høge temperatur, er det åpen råk vanligvis hele vinteren.

Norsk Zoologisk forening, Rana avdelingen, har foretatt ornitologiske registreringer i magasinet og dets nærhet, mens Søndre Rana Jakt- og Fiskeadministrasjon har foretatt visse undersøkelser av vatnet med tanke på fiskebestanden. De opplysningene som er benyttet i denne artikkelen er hentet fra disse to registreringene.

Det er registrert et meget rikt og interessant fugleliv i Stormyrmagasinet. I 1978 var det registrert 100 fuglearter og av disse er 44 arter med sikkerhet funnet hekkende. Adferden hos ytterligere 13 arter kan tyde på at også disse hekker i området.

Det vil føre for langt å gjengi fullstendig liste over registrerte fuglearter. Mest interessant er registreringene av mere typiske våtmarksfugler og av tallrike arter kan nevnes:

Makrellterne (H), Brushane (H), Hettemåke (H), Svømmesnipe (H), Strandsnipe (H), Rødstilk (H), Heilo (h), Sandlo (H), Vipe (H), Lak-

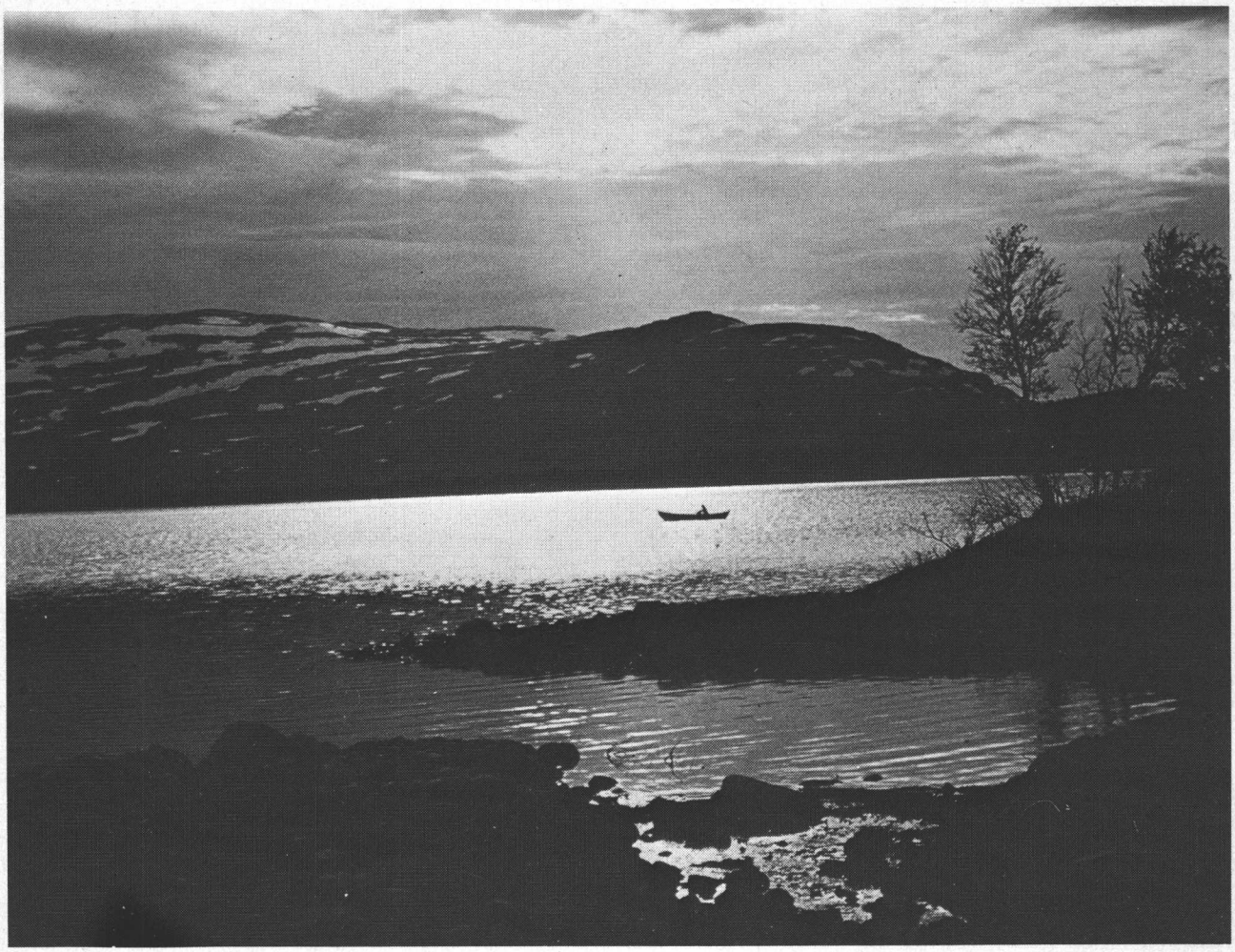

Det er idyllisk med en rotur i naturskjønne omgivelser en rolig kveldsstund i Stormyrbassenget i Bleikvassli.

Også svanene tiltrekkes av de vakre og fredlige omgivelser i Stormyrbassenget.

sand (h), Siland (H), Sjøorre, Kvinand (H), Toppand (H), Bergand (H), Krikkand (H), Brunnakke (H), Stokkand (H), og Canadagås (H, utsatt).

Av spredt, men vanlig observerte arter kan nevnes:

Storlom (H), Svartand, Enkeltbekkasin (H), Småspove (H), gluttsnipe (H), Mursnipe (H), Sangsvane (i råka om vinteren), Hegre og Rødnebbterne (H).

Sjeldne observerte arter er:

Dverggås, Grågås, Stjertand, Taffeland, Lappfiskand, Horndykker, Rugde, Smålom, Sivsanger, Storspove, Fjærplytt, Tjeld, Trane, Sothøne og Fossekall.

(H) betyr «hekkende» og (h) betyr «adferd tyder på hekking».

Ut fra de observasjonene som er gjort av Norsk Zoologisk forening, Rana avdelingen, signert Kjell A. Meyer, Grubhei, tyder det på at Stormyrmagasinet er meget verdifullt både som hekkelokalitet og som rasteplass ved trekk. Råka om vinteren trekker til seg våtmarksfugl som søker sørover vinterstid for å finne åpent og næringsrikt vann. Noen arter overvintrer i isråka (Laksand, Kvinand, Sangsvane og Toppand er observert).

Ifølge Per J. Hansgård ved Nord-Helgeland skogforvaltning, er Stormyrmagasinet det mest populære utfartssted i Hemnes kommune. Det fiskes mye i vatnet faktisk hele året, og det er interessant å merke seg at det foregår garnfiske i råka om vinteren. Kvaliteten på fisken skal være bra.

Pleie av vatnet og reguleringen av fisket administreres nå av Nordhelgeland skogforvaltning.

Vannstanden i inntaksmagasinet holdes forholdsvis konstant da gjennomsnittlig reguleringshøgde beregnes å være ca. 0,5 m. Dette er nok av stor betydning for både fisken og fuglelivet.

Det nedlegges i dag et stort og absolutt positivt arbeide i å få vernet viktige våtmarksområder mot forskjellige inngrep som f.eks. oppfylling til industriområde, tørrlegging for innvinning av jordbruksarealer og neddemming ved kraftutbygging. Det er interessant å registrere at et verdifullt våtmarksområde har blitt til ved regulering i et vassdrag. En rekke forutsetninger må imidlertid være til stede for å oppnå lignende resultat. Ved å ha Stormyrmagasinet i tankene kan man enkelte steder oppnå positive resultater med tanke på våtmarksområder, ved å velge høgeste oppdemmingsgrense (HRV) ikke bare ut fra teknisk-økonomiske vurderinger, men også ut fra topografiske forhold som da kan gi grunne næringsrike områder.

Samarbeide mellom jordbruk og elforsyning

Av overing. Erik Tøndevold

Ved utnyttelse av fallstrekninger i bebygd område i lavlandet må det forventes at tunnelalternativer møter vanskeligheter under konsesjonsbehandlingen, se artikkelen om Øvre Tinnå i nr. 3. Der demningsskadene ikke blir for store, må man derfor sterkere enn hittil satse på alternativ hvor fallet utnyttes med kombinert dam og kraftstasjon. Dermed forblir vannet ute i dagen.

For tiden har Vassdragsdirektoratet et slikt prosjekt til konsesjonsbehandling, og avgjørelsen her bør være av interesse for alle dem som syssler med tilsvarende planer andre steder. Hovedproblemet er konflikten mellom jordbruk og energi.

Etter min mening er det bedre å bruke et praktisk dagsaktuelt eksempel enn å beskrive alt i generelle vendinger. Skulle enkelte punkter vise seg å ha liten eller ingen betydning akkurat for det valgte eksemplet, må man huske at de kan bety mye for lignende prosjekter andre steder.

Det er å håpe at en jordbruksakkyndig vil komme med kommentarer i neste nummer.

Direkte samarbeide er bedre enn politisk diktat

Trolig er saken kjørt frem til politisk avgjørelse for tidlig.

Min artikkel må ikke oppfattes som kritikk av Aust-Agder Kraftverk (AAK), som har fulgt det tradisjonelle opplegget. Vannkraften er en nasjonal naturressurs, og NVE har derfor et ansvar for at den blir skikkelig utnyttet. I samråd med andre sentrale fagetater må man sørge for at flerbruksplanlegging blir noe mer enn fagre ord i festtaler.

Hittil har konflikter ofte vært løst ved at funksjonærer i Vassdragsdirektoratet og Energidepartementet har justert planen, og dette har sikkert vært en artig avveksling fra deres egentlige arbeidsoppgaver. Disse sentrale myndigheter burde i stedet bruke mer arbeidstid på å få til planleggingssamarbeide mellom dem som er uenige og bare i få unntakstilfelle selv drive med planlegging. Typisk for tiden fremover er at vi får mange prosjekter som hver har lite energipotensial, men som til sammen monner. Dette krever at vi får distriktene aktivt med og at lokalkjennskapen utnyttes best mulig. Hvert prosjekt har sine særegenheter og bør derfor ikke vurderes med skjematiske betraktningsmåter fra noen få skrivebord i Oslo.

Aktuelt eksempel: Åmfoss i Aust-Agder.

AAK sendte inn søknad om Åmli kraftverk i oktober 78. Her utnyttes to fall i samme kraftstasjon, 54,5 m nederst i sideelva Gjøv og 5,5, m i selve Nidelva (Åmfoss). Det er Åmfossutbyggingen som brukes som eksempel i denne artikkelen.

Man foreslår å demme til kote 149,5 (HRV). Etter AAK's mening medfører en slik HRV bare små jordbruksskader.Imidlertid mener Aust-Agder Landbruksselskap at grunnvannstanden blir for høy, og etter anmodning fra NVE har AAK beregnet kraftproduksjoner og anleggskostnader ved lavere HRV.

NVE er for passiv

I Nidelva er det uutbygde fall både oppstrøms og nedstrøms Åmfoss. Om disse er økonomisk utbyggbare, vet jeg ikke. Men for elvekraftverk burde NVE alltid kreve en generalplan for hele den uutbygde strekningen. I dette tilfellet er det 21,7 m fall mellom utløp Høgefoss og inntak Flatenfoss. Med en slik plan slapp man å frykte at utbygging av Åmfoss ødelegger vannkraftpotensial. Oppstrøms Åmfoss gir hver fallmeter 5,5 – 6 GWh/år. Nedstrøms er vannføringen høyere og gir 7 GWh/m/år.

Flerbruksplan for jordbruk og energi

Det er godt håp om å finne en kombiløsning. I brev av 6/11-78 antydet Statskonsulenten for senknings- og lukkingsarbeider (Landbruksdepartementet) at de lave jordbruksarealene kan dreneres med pumping. Skulle undersøkelsene vise at dette er en mulig løsning, blir grunnvannstanden uavhengig av oppdemmingen, og det er derfor naturlig å spørre hvorfor man ikke også vurderer et alternativ med HRV høyere enn kote 149,5.

I Djupdalsaken (Numedalslågen) i 1974/75 regnet man med at grunnvannspeilet burde ligge 1,2 m under overflaten. Forutsettes dette ved Åmfoss, betyr det at dersom grunnvannet senkes ved pumping, kan jordbruksinteressene ak-

septere minst 1 m høyere oppdemming. Ved ytterligere oppdemming trues de laveste arealene av neddemming, men dette kan avverges med en voll (som i Nederland) eller med oppfylling.

Jorda må ikke være altfor grov, for da kommer for mye vann inn fra elva. Men der de geotekniske undersøkelsene viser at jordartene er brukbare, skulle man med ukonvensjonelle metoder kunne utnytte vannkraftpotensialet bedre. Forutsettes at jordbruket ikke skal skades, hvilket ser ut til å være dagens vassdragspolitikk, er det et rent økonomisk spørsmål hvor høyt det skal demmes. Over denne grensen vil merkostnadene til drenering, voller og oppfylling overstige energigevinsten.

Bør økonomiske hensyn vike?

Det ville imidlertid være inkonsekvent at jordbrukets ukrenkelighet bare skulle gjelde i vannkraftutbygging, ikke ved veier og annet forbruk av jordbruksarealer. Dersom arealene verdsettes i kroner og øre, ville det for enkelte arealer være mer økonomisk med neddemming enn beskyttelse, og dermed ble optimal HRV enda høyere.

Men uten en generalplan kunne det tenkes at HRV ble presset oppover for å utnytte et fall som heller burde vært medtatt i et prosjekt for å utnytte fallet mellom utløp Høgefoss og inntak Åmfoss.

HRV Åmfoss

Det er grunn til å tro at AAK har utredet valget av HRV tilfredsstillende. Visstnok er det ikke jordbruket, men bebyggelsen i Åmli sentrum som forhindrer oppdemming over kote 149,5. Man kunne derfor ha ønsket et mer representativt eksempel for denne artikkelen.

Men NVE kan ikke nøye seg med å *tro*- Man bør *vite,* og derfor burde AAK's utredninger inngått i søknaden.

Våtmark

Selvsagt er det forskjell på naturlig og kunstig våtmark, men likevel er det et tankekors at tørrlegging av våtmark ofte blir møtt med motstand. Man burde derfor kunne se mer positivt på den våtmark som skapes ved et elvekraftverk. Ved en flerbruksplan for jordbruk og energi må man særlig være interessert i planter og dyr som trives i vann. Her ligger det mange og store forskningsoppgaver. Mye viten kan hentes utenfra, men den må tilpasses norske forhold.

Forskjellig HRV vinter og sommer

Manøvreringsreglementene for Vangsmjøsa og Slidrefjorden i Valdres ble vedtatt i 1961. I vekstsesongen er øvre reguleringsgrense begrenset til henholdsvis 0,3 og 0,5 m under HRV.

Tilsvarende har vært forestått i andre prosjekter, også i Djupdal og Åmfoss, men jordbruksekspertene har protestert mot høyere vintervannstand. De viktigste argumentene er:

1. Røttene blir ødelagt når vannstanden heves.
2. Mer tele, det vil si senere vekststart.
3. Grøftingen tilslammes.

I godt regulerte vassdrag er storparten av kraftproduksjonen om vinteren, og derfor kunne sesongvariabel HRV være en interessant løsning. På de laveste jordbruksarealene måtte man da dyrke ettårige planter med kort vekstsesong.

Reformer

Det er behov for administrative reformer. Initiativet må komme fra elforsyningen, men jordbruksmyndighetene kan ikke bli sittende på gjerdet. Samarbeidet bør være frivillig selv om utkastet til planleggingslov tar sikte på å innføre plikt til samarbeid.

Både elva og slettene på begge sider bør inngå i en flerbruksplan som må være uavhengig av eiendomsgrenser. Pumpingen av drenasjevann kan reduseres betraktelig dersom avskjærende grøfter leder unna tilløpet fra høyereliggende områder.

NVE's grunnvannskontor bør trekkes inn i dette samarbeidet. Hittil har grunnvannundesøkelser vært konsentrert om forholdene før og etter utbygging, men heretter bør arbeidet utvides slik at man også kommer med forslag til tiltak.

I arbeidet med å senke grunnvannstanden må man ikke glemme at enkelte arealer kan være tjent med at grunnvannstanden heves.

Man bør også utnytte erfaringene fra senkingsarbeidene til NVE's forbygningsavdeling.

Snart går toget

For tiden pågår mye oppdyrking, og det er derfor viktig at el-

Gamle Pelton-turbiner fra Norge skaper industri i Nepal

En norsk misjonær har gjort seg bemerket i Nepal: Odd Hoftun fra Hallingdal og Nordmøre. I 20 år har denne sivilingeniøren bodd i Nepal, og resultatet av hans arbeid er et industrisentrum i landsbyen Butwal. Mesteparten av maskinene har tidligere vært i bruk i Norge.

Landsbyen Butwal ligger på slettelandet Terai like før landet hever seg mot Himalaya. Da Odd Hoftun kastet sine øyne på stedet for 20 år siden, var Butwal en samling hytter. Nå er Butwal en hektisk landsby med 15 000 mennesker.

Kraftstasjon

Krumtappen i hele virksomheten i Butwal er en kraftstasjon. Tre peltonturbiner har for lengst gjort nytten for seg ved Øgreyfoss Kraftverk ved Arendal. Nå har de fått nytt liv i Nepal. De går for fullt dag og natt. Den eldste av turbinene bærer årstallet 1917.

– Men slike turbiner slites aldri ut, mener Odd Hoftun. Den lille kraftstasjonen, som ligger sprengt 15 meter ned i fjellet der Himalaya-platået begynner, produserer ikke mer enn 1000 kW. Men på disse kanter av verden gir det livsgrunnlag nok for en hel landsby. Ved siden av Butwal Technical Institution er det grodd opp nærmere 60 småbedrifter. Alle får elektrisitet fra Odd Hoftuns kraftverk.

Norad

De siste årene har Norad fattet interesse for det arbeidet som misjonærene gjør i Nepal. Gjennom Norads kontor for støtte til private organisasjoner er det gitt bistand til kraftverket. Et videre samarbeid er under utredning.

– Nepal har fantastiske muligheter innen vannkraft. Hittil er bare 40 000 kW bygget ut, mens mulighetene er like store som i Norge. Ved utbygging av vannkraften vil man også kunne regulere de enorme vannmengdene som oversvømmer hele det indiske subkontinentet i monsuntiden. Selv om Nepal ikke kan benytte all vannkraften, trenger landet sårt til valuta-inntektene ved eksport av elektrisk kraft, mener Hoftun.

– Alle våre aktiviteter bygges opp som aksjeselskaper, som oftest med staten som samarbeidspartner. På den måten kan vi trekke oss ut etter hvert som prosjektene er sterke nok til å stå på egne ben.

Ikke nedslitt utstyr

En ingeniør-gruppe hjemme i Norge sporer opp maskinene, overhaler dem og ordner med demontering og forsendelse. Nedslitt utstyr kan man selvsagt ikke ta imot. – Det er ikke bare enkelt å få gaver, sier Hoftun. – Ofte vil giverne gi oss mer enn vi har bruk for, og det kan være vanskelig å si nei. Blant de mange bedriftene som har bidratt med maskiner, nevner han NSB, Norsk Hydro, Kristiansand Mek. Verksted, forskjellige E-verk, NTH, Sørumsand Mek. Verksted, Nobø, Raufoss Ammunisjonsfabrikk – og mange flere, heter det blant annet i en artikkel.

Stavanger Aftenblad

*

---

forsyningen kommer med snarest mulig i planleggingen. Ellers vil de nye investeringene i neddemminggssonen kunne forhindre utnyttelse av vannkraftpotensialet.

I dag finnes ingen systematisk oversikt over uutnyttet fall i de største regulerte elvene.

Bør avgjørelsen om Åmfoss utsettes?

Man bør ikke være for utålmodig, for da kan vannkraftpotensial forsvinne i en politisk prosess hvor man «holder med jordbruket i kampen mot elforsyningen». Vassdragsdirektoratet satte uttalefristen til 15/1, men mangler fremdeles (31/5) mange uttalelser. Hovedstyret kan derfor tidligst sluttbehandle søknaden etter sommerferien.

Mye tyder på at også det er for tidlig. Trolig er prosjektet best tjent med at Aust-Agder Landbruksselskap og AAK blir enige om en generalplan ved direkte samarbeide. Dette krever at man tar den tiden som trengs.

Selvsagt krever en flerbruksplan at man også tar hensyn til forurensing og fiske m.m., men i det valgte eksemplet kan man trygt si at jordbruk og energi har hovedrollene.

17 registrerte skader 1. kv.

På møte i Arbeidsmiljøutvalget ved Eidfjord-anleggene la verneleder fram skadestatistikk som viste i alt 17 registrerte skader i 1. kvartal 1979. Samtlige skademeldinger ble gjennomgått uten at det på bakgrunn av de opplysninger som var gitt, kunne iverksette konkrete tiltak for å unngå skadene. Utvalget har imidlertid henstilt til arbeidstakerne i større grad å bruke personlig verneutstyr, og at det utvises større grad av aktsomhet under arbeidet. Det henstilles også til oppsynsmennene å være observant på farlige forhold og tilrettelegge arbeidet slik at disse kan unngås.

Om overvintrede fossekall i Gudbrandsdalen

Av Jon Opheim, Hunder

I «Fossekallen» nr. 7, 1978 leste jeg Hjalmar Munthe-Kaas Lund sitt innlegg «Fossekallen i fare?», der blant annet behovet for registreringer av antall fossekall langsmed våre vassdrag blir påpekt. I denne forbindelse vil jeg her få presentere noen vintertellinger fra Gudbrandsdalen, Oppland fylke, og litt om dens oppførsel og krav til oppholdssted i vinterhalvåret.

Fra og med vinteren 1970/71 er det utført månedlige tellinger av fossekall langsmed Gudbrandsdalslågen ved Fåberg, Lillehammer kommune, og fra 1972/73 ved Tretten, Øyer kommune. I tidsrommet 27.12.77 – 2.1.78 ble det av Norsk Ornitologisk Forening, avdeling Oppland foretatt en telling på alle åpne elvestrekninger i Lågen fra Lillehammer i sør til Sel i nord, samt Ottadalen nord til Lalmsvatnet. De samme lokalitetene ble besøkt i tidsrommet 20. – 31.12.78 og 3. – 4.3.79, men oppfattet nå i tillegg Lågen helt nord til Dombås og noen flere sidevassdrag.

Resultater fra tellingene

Tabell 1. Antall fossekall på til sammen 21 lokaliteter i Gudbrandsdalsvassdraget. Størrelsen på de åpne elvestrekningene og tettheten av fossekall (ind./km) gjelder for tellingene 20. – 31.12. 1978. Strek (–) i tabellen betyr at tellinger ikke er utført.

Lok. nr.	Kommune	Åpen elvestrekn. Lengde (km)	Åpen elvestrekn. Bredde (m)	Antall fossekall Des.-Jan. 77/78	Antall fossekall Des.-Jan. 78/79	Antall fossekall Mars 79	Tetthet (ind./km)
1	Lillehammer	4,0	50-100	34	17	15	4
2	Øyer	3,0	50-100	69	94	47	31
3	Ringebu	1,5	50-75	2	1	0	0,5
4	Sør-Fron	2,0	20-70	18	17	3	9
5	Nord-Fron	6,0	5-40	30	26	4	4
6	Nord-Fron	–	–	–	–	3	–
7	Nord-Fron	1,5	1-3	2	3	0	2
8	Nord-Fron	0,1	1-3	–	1	0	13
9	Nord-Fron	–	–	34	0	0	–
10	Nord-Fron	6,5	1-7	49	23	0	4
11	Sel	10,0	1-20	–	1	–	–
12	Sel	0,5	1	23	1	0	2
13	Sel	0,3	2-5	12	18	3	60
14	Sel	–	–	2	0	0	–
15	Sel	1,0	1-2	–	2	0	2
16	Dovre	0,8	2-5	–	24	8	30
17	Dovre	–	1	–	1	0	–
18	Sel/Vågå	15,0	5-20	20	26	2	2
19	Vågå	–	–	–	–	26	–
20	Vågå	2,0	–	–	–	2	–
21	Vågå	–	–	–	–	1	–
	Tilsammen			295	255	114	

Kommentarer til telleresultatene

Om det hadde blitt utført tellinger gjennom hele Gudbrandsdalsvassdraget i desember/januar 1977/78 ville resultatet antagelig ligget godt over 300 individer. Vinteren 1978/79 ble preget av sterke kuldeperioder med vesentlig mer gjenfrysing på de fleste overvintringslokalitetene. Antall overvintrende fossekall sank av denne grunn betraktelig, noe resultatet fra mars måned viser godt. Ellers skal det legges til at det i desember 1978 ble foretatt tellinger av fossekall også langs de andre større vassdragene i fylket. Det samlede resultat, Gudbrandsdalslågen med side-elver inkludert, ble 313 fugler.

Gudbrandsdalvassdraget er i dag et av hovedovervintringsstedene for fossekall i landet. Lokaliteten ved Tretten (fig.2) med sine 94 individer i desember 1978 peker seg tydelig ut. De fleste fuglene holder seg her til et 700 – 800 m langt stryk der tettheten midtvinters ligger på ca. 100 individer pr. km elvestrekning. Tilsvarende tetthet av denne arten, som ikke er noen flokkfugl av natur, er det ikke påvist maken til i de skandinaviske land. Av særlig stor betydning er denne overvintringsplassen i kalde vintrer, som f.eks. 1978/79, da elva med sine strie stryk her er lite utsatt for gjenfrysinger. Overvintringsbestanden i desember 1978 utgjorde hele 30% av telleresultatet for fylket og 37% av Gudbrandsdalslågen med side-elvene. Denne andelen steg trolig ytterligere utover mot midten av januar da antallet var oppe i hele 107 individer ved Tretten.

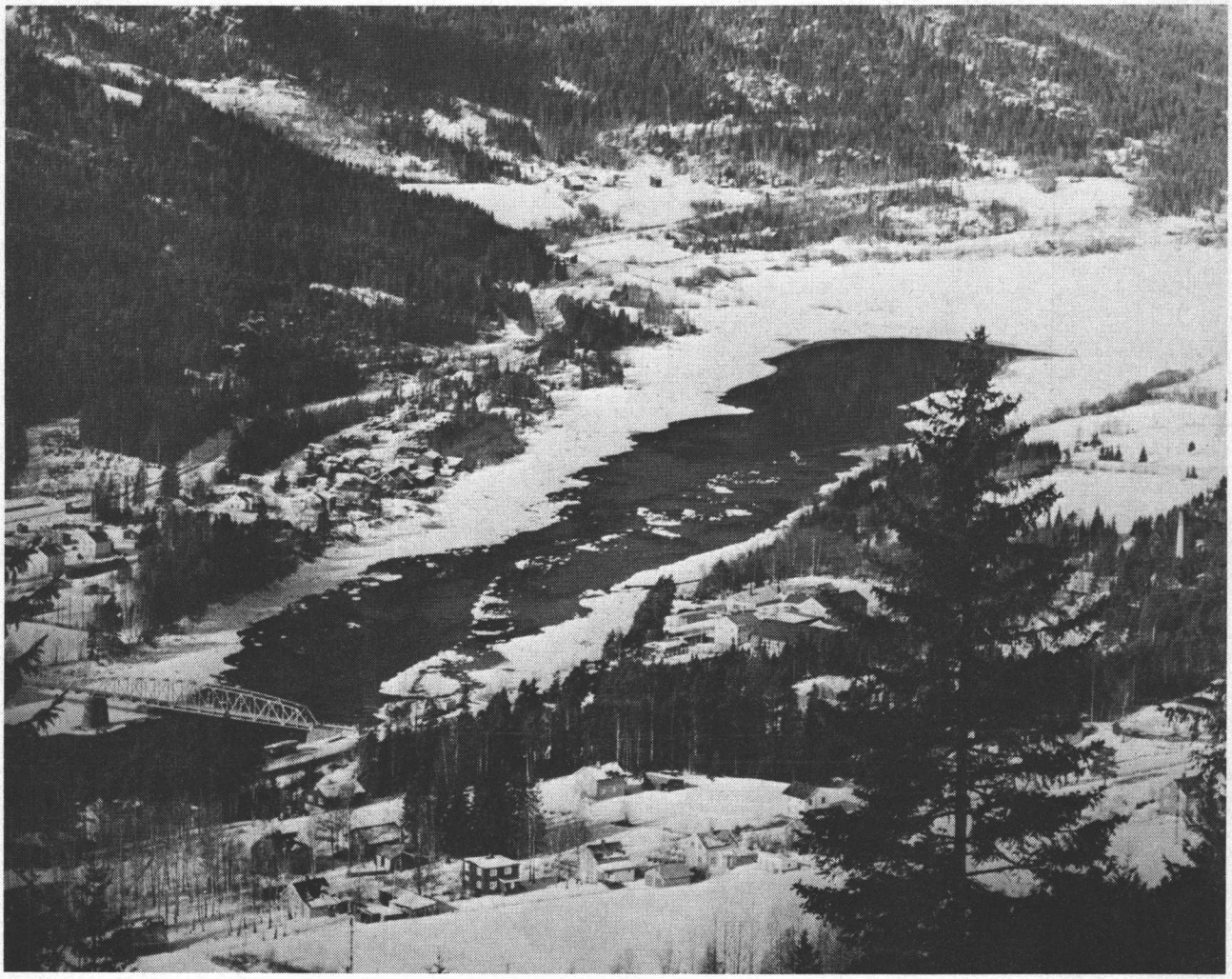

Fig. 2. Overvintringsplassen for fossekall på Tretten i Gudbrandsdalen.
Foto: Rolv Hjelmstad.

Etter hvert som de mindre vassdragene begynner å gå opp i mars og april måned forlater fossekallen sine vinteroppholdssteder langsmed Gudbrandsdalslågen.

Krav til vinteroppholdsstedet

Nasjonalfuglen vår har et levesett som må stå fram som et eksempel på fullkommen tilpasning til de norske vassdrag. At dens utseende er som «de svarte fjell med fossestryket i brystet» er mer en treffende karakteristikk av fuglen enn ren fantasi. Steinete elver i stryk og foss – her er det at den velger sitt oppholdsted sommer som vinter. Og som den individualist den er krever den sitt bestemte territorium langsmed elvekanten til alle årstider. Tabell 1 har imidlertid vist at fossekallen på enkelte steder kan klumpe seg temmelig godt sammen. Lågen ved Tretten er et optimalområde for arten og noen studier her de siste årene kan gi et ganske godt bilde på hva for hovedkrav den setter til et vinteroppholdsted.

For det første må ikke de åpne elvestrekningene være for djupe. Både norske og utenlandske undersøkelser har vist at den sjelden dykker på djupere vatn enn en 1/2 meter. Steinete elver er en betingelse, og særlig der hvor elvestrømmen brytes av mye oppstikkende stein finner en den gjerne i større konsentrasjoner. Disse steinene blir for den enkelte fugl ofte et fast utgangspunkt for dykking etter mat, og fungerer etterhvert som «min» stein eller «mitt» territorium. Dette har vist seg ganske tydelig i breie, grunne elvestryk som ved Tretten. Langsmed mindre og smalere elver blir forholdet noe annerledes. Hver fulg gjør i stedet gjerne krav på en viss strekning av selve elva. Også her er det viktig med steinbunn og oppstikkende stein.

En annen betingelse for store konsentrasjoner er selvsagt tilgangen på næring. Steinfluelarver og vårfluelarver ser ut til å være viktige næringskilder for fossekallen, men som naturlig er tar den til seg det som er å finne av næringsdyr på elvebunnen. Spiseseddelen kan nok derfor variere noe fra sted til sted. NIVA gjorde i 1974 – 1975 noen undersøkelser av bunndyrfaunaen på begge sider av elva ved stryket på Tretten. Foruten å være et sted med en rik bunndyrfauna ble det funnet en noe større konsentrasjon av næringsdyr på østsida av elva enn på

vestsida. Tellingene vinteren 1978/79 ble utført med tanke på dette og det har vist seg en ganske tydelig sammenheng her. Det holder seg alltid flest fossekaller på den østre delen av elva og på enkelte dager har forholdet her vært hele 3:1. Dette til tross for tilsynelatende like topografiske forhold på begge elvesider. At næringsforholdene er så gode for fossekallen på Tretten har nok også en nær sammenheng med at denne lokaliteten ligger i utosen av Losnavatnet. Der stillestående vatn går over til strømmende elv vil gjerne bunndyrfaunaen være rikere enn andre steder.

Fig. 3. Nasjonalfuglen – en staslig kar i kjole og hvitt. Foto: Svein Efteland.

Fossekallens framtid

For tiden pågår en planlegging for utbygging av Lågen forbi Tretten. Hovedfossen litt sør for Tretten sentrum ønskes regulert og vannstanden etter en eventuell utbygging vil bli stående jevnt med Losnavatnet. Dermed vil denne viktige overvintringsplassen for fossekall gå tapt. Gudbrandsdalslågen har fra før mistet meget betydningsfulle overvintringsplasser for fossekall ved utbygging av Hunderfossen og Harpefossen i begynnelsen av 1960-årene. En realisering av utbyggingsplanene ved Tretten vil få en del konsekvenser for vår nasjonalfugl som enda ikke er tilfredsstillende undersøkt. Det som til nå synes klart er at overvintringsbestanden i Gudbrandsdalsvassdraget vil bli ca. halvert, og at dette vassdraget dermed bare har igjen et fåtall mindre stryk hvor fossekallen kan oppholde seg gjennom vinteren. Åpne elvestrekninger vinterstid er allerede en stor mangelvare i de skandinaviske land slik at det er grunn til å sette et stort spørsmålstegn ved om fossekallen bare kan trekke til andre overvintringssteder.

Fossekallens stridbare natur gjør at det oppstår stor konkurranse på de forskjellige overvintringsstedene. Grundige registreringer i Sverige, ved hjelp av ringmerking, har vist en tydelig forskjell i konkurranse-evnen mellom hanner, hunner og ungfugler. Voksne hanner er gjennomsnittlig større og kraftigere enn hunnene og tilkjemper seg ofte de beste stedene på en overvintringsplass. Voksne hunner ser videre ut til å kunne dominere noe over ungfugler. Ved å ta bort viktige overvintringsområder langs et vassdrag blir det sterkere konkurranse om plassen på de gjenværende steder. Dette vil da i sin tur antagelig gå sterkest utover ungfugler og voksne hunnfugler.

Hjalmar Munthe-Kaas Lund etterlyser registreringer av rugeplasser for fossekallen. Siden 1970 har jeg gjort en del registreringer på dette i Øyer kommune, og bestanden i denne kommunen dreier seg neppe om mer enn 20 – 25 hekkende par. Om en lar Øyer være en gjennomsnittskommune i Gudbrandsdalen vil overvintringsbestanden ved elva på Tretten faktisk representere hekkebestanden i 2 – 3 kommuner, det vil si en vesentlig del av hele Sør-Gudbrandsdalen. Dette blir ikke mindre betenkelig når nettopp Gudbrandsdaltraktene i dag regnes som et av hovedreproduksjonsområdene for fossekall i Norden.

Med dette som bakgrunn håper jeg det er interesse til stede for at lågen ved Tretten, som i dag huser skandinavias største konsentrasjon av fossekall, kan skånes mot en kraftutbygging.

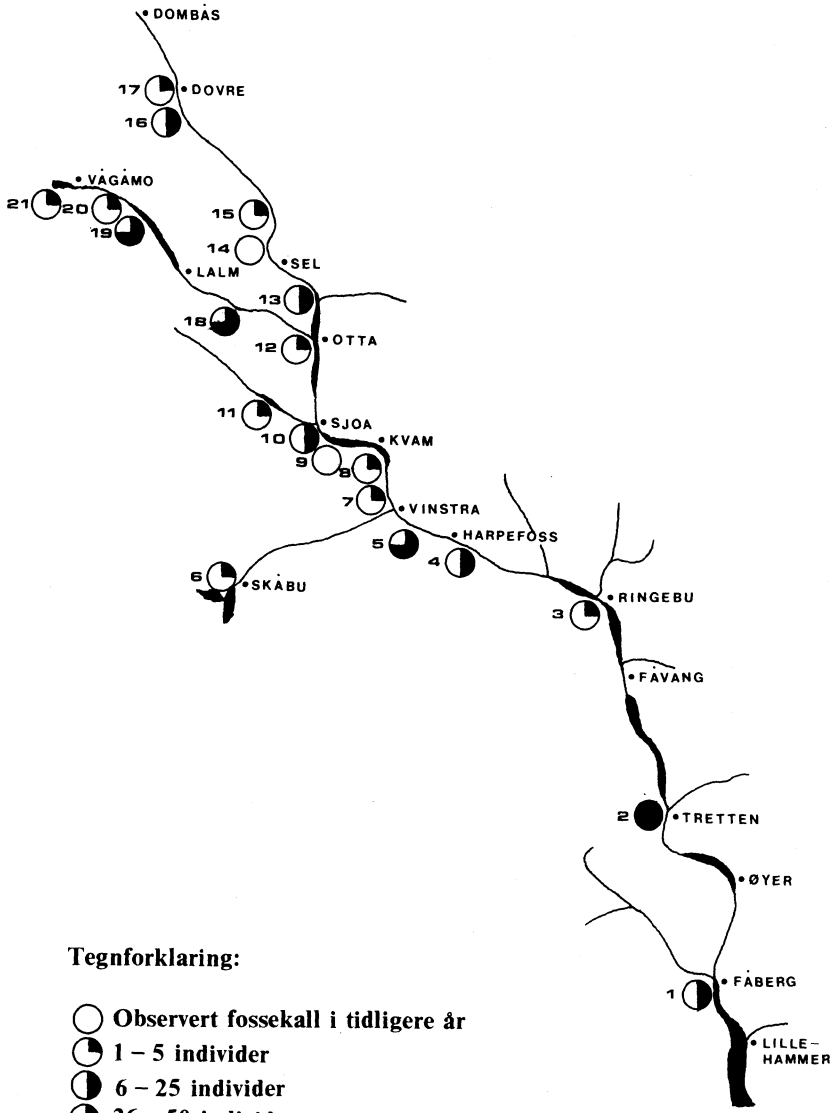

Tegnforklaring:

- ○ Observert fossekall i tidligere år
- ◔ 1 – 5 individer
- ◑ 6 – 25 individer
- ◕ 26 – 50 individer
- ● > 51 individer

Fig. 1. Kjente overvintringslokaliteter for fossekall i Gudbrandsdalen. Tallet foran sirklene refererer seg til lokalitetsnummer i tabell 1. Mengdeangivelsen for 15 av lokalitetene er fra tellingene 20. – 31.12.1978, de resterende 4 fra 3. – 4.3.1979. På 2 av lokalitetene ble det ikke observert fossekall vinteren 1978/79.

Gustav Storm
æresmedlem i EIL

Elinstallatør Gustav Storm, Oslo, ble utnevnt til æresmedlem i Elektroinstallatørenes Landsforbund (EIL) under generalforsamlingen i Loen i forrige uke. Ved dette ble Storm det 4. nålevende æresmedlem av Installatørforbundet.

Gustav Storm er født i 1920. Han er utdannet fra Oslo Tekniske Skole i 1945, Kings College University of Durham i Newcastle i 1946, og begynte deretter som installatør i firmaet Erling Storm Elektriske Anlegg. I 1950 ble han autorisert elinstallatør og overtok ledelsen av firmaets elinstallasjonsvirksomhet. Han er i dag bedriftens medinnehaver og administrerende direktør.

I tilknytning til EIL har Gustav Storm gjennom mange år gjort en stor innsats til beste for yrkesgruppen på en rekke områder. Han fikk sitt første tillitsverv i 1948 i Installatørenes Tariffkontor, hvor han nå er formann. Han var siden styremedlem og viseformann i Oslo og Omegns Installatørforening, medlem av hovedstyret i Elektroinstallatørenes Landsforbund og formann for EIL fra 1962 – 1965.

Han har vært EIL's representant i den permanente forskriftskomité siden 1964, styremedlem i Selskapet for Lyskultur, EIL's representant i Klagenemnd for installatørprøven siden 1974 og EIL's representant i Ankenemnd for montørprøven siden 1966. Gustav Storm har også hatt en rekke andre tillitsverv og deltatt i og ledet en rekke ad hoc komitèer og utvalg innen installatørfaget.

ELI

*

10 prosent fravær

I Arbeidsmiljøutvalgets møte var fremlagt fraværsstatistikk for 1. kvartal 1979 som viste et gjennomsnittlig fravær på 10 prosent for hele Eidfjordanlegget. Det er også utarbeidet oversikt over fraværet ved de enkelte arbeidsplasser. Etter ønske fra utvalgsmedlemmene er statistikken sendt ut til brakkelagene.

MELHUS

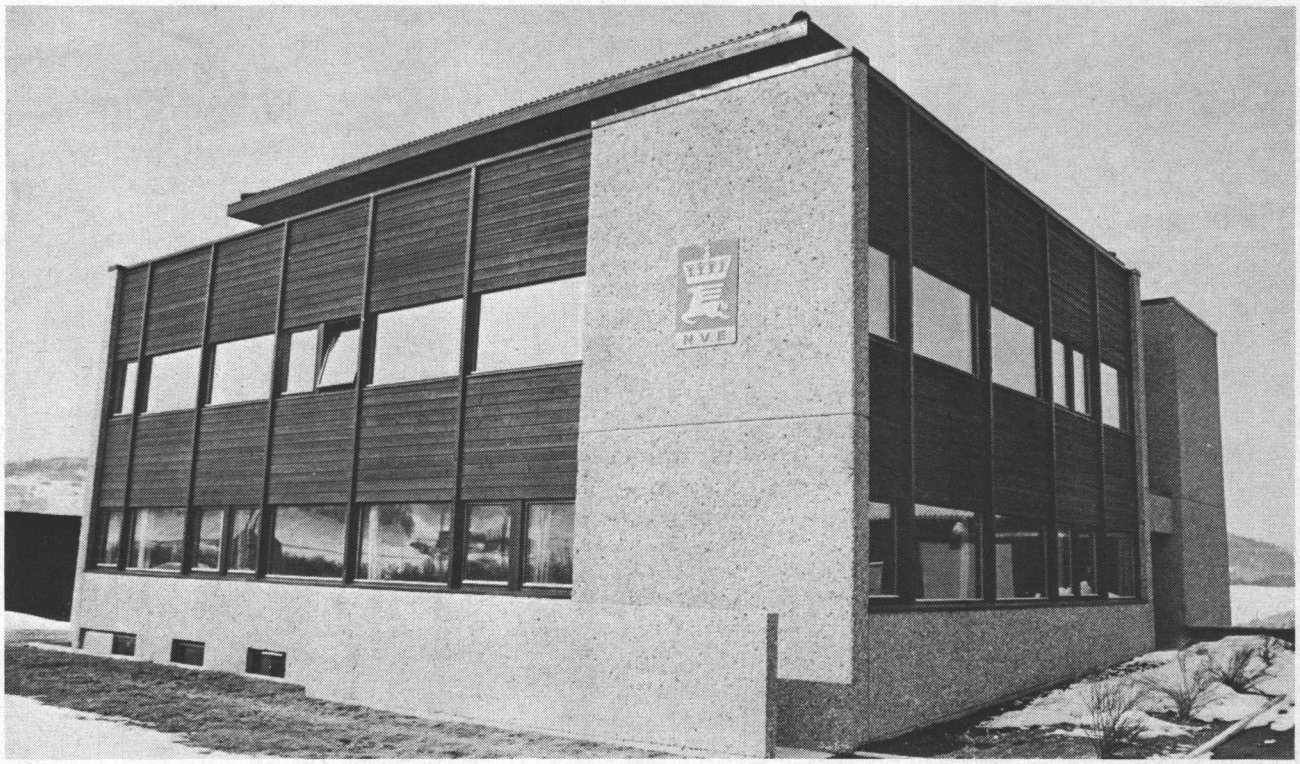

Nybygget til SK Melhus ble tatt i bruk for ett år siden. Det var litt av en overgang å komme inn i nye, tidsmessige og pene lokaler etter 15 års tilhold i en gammel brakke. Bygget, som har en brutto grunnflate på 305 kvm, er tegnet ar arkitekt Grande og er oppført i avdelingens egen regi bortsett fra spesielle håndverksarbeider. Resepsjonen pluss kontorer er å finne i 1. etasje, kontorer i 2. og et meget vakkert møterom med «tilbehør» på toppen.

Et tilbakeblikk på kraftledningsbygging i NVE's regi innenfor det geografiske område som i dag omfattes av SK-Melhus viser følgende:

132 kV-ledningen Aura – Istad var første prosjekt. Anleggsarbeidet startet våren 1949 med en beskjeden anleggsadministrasjon i Eidsvåg i Romsdal.

I 1951 ble Istadlinjen ferdig og nye anleggskontorer ble etablert i Surnadal og på Klett i forbindelse med 132 kV-ledningen Aura – Ranes – Orkdal – Strinda – Eidum (Stjørdal). Denne ledningen ble satt i drift ved årsskiftet 1953/54 og det meste av anleggsadministrasjonen avviklet i 1954. En del av de ansatte ble overflyttet til ledningsarbeider i Røssågaområdet der det fra 1951 var etablert et anleggskontor for linjebygging i Korgen.

Det som var etablert på Klett ble imidlertid avviklet først i 1956.

I 1955 var det bare beskjeden aktivitet i området. Våren 1956 ble anleggsarbeidet med 132 kV-ledningen Aura – Osbu startet og fullført høsten 1957. Fra våren 1958 til høsten 1959 ble 132 kV-ledningen Nea – Eidum bygget. Begge disse prosjekter ble administrert direkte fra Oslo.

Høsten 1959 startet byggingen av 275 kV-ledningen Tunnsjødal – Eidum. Anleggssenter ble opprettet i Verdal. Da ledningen var ferdig til Eidum, høsten 1962 og ført videre til Strinda, høsten 1963, ble anleggssentret i Verdal avviklet ved årsskiftet 1963/64. Hus og faste installasjoner ble overdratt til Auraverkene mens de ansatte ble overflyttet til Åndalsnes der det høsten 1963 var bygget nytt anleggssenter i forbindelse med 132 kV-ledningene Aura – Giskemo og Grytten – Istad.

Høsten 1968 da arbeidet med 132

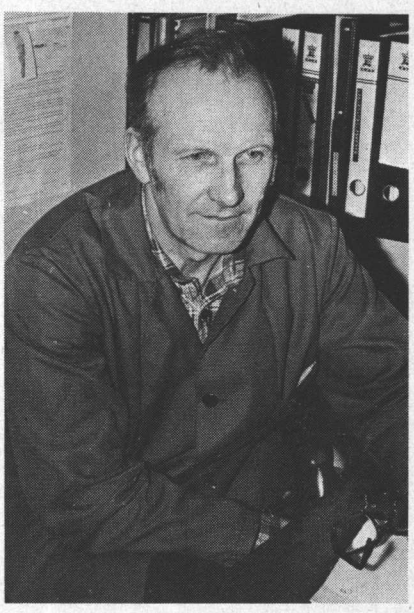

Verkstedformann Arne Svensli synes forholdene har blitt meget bra i de lokalene.

Den nye lager og verkstedbygning på ca. 750 kvm, som også ble tatt i bruk for ett års tid siden, har også bidratt til å gjøre arbeidsvilkårene meget bedre. Spiserom, garderober, bad m.v. er smakfullt innredet i 2. etasje.

kV-ledningene på Møte var ferdig, ble anleggssentret i Åndalsnes flyttet til Melhus. Flyttingen omfattet ikke bare de ansatte og anleggsutstyret. De høyst provisoriske anleggshus som ble brukt i Åndalsnesperioden ble også demontert og bygget opp igjen på Melhus.

I 1969 ble også en del folk og materiell overført til Melhus fra det avviklede anleggssentret i Mosjøen. (Dette hadde vært etablert i perioden 1965 – 1969 i forbindelse med 275 kV-ledningen Tunnsjødal – Marka – Nedre Røssåga).

Med anleggssentret i Melhus som utgangspunkt er det fra 1969 til i dag bygget følgende overføringslinjer: Strinda – Vågåmo 249 km, Nea – Klæbu 75 km, og seksjon Namsos – Tunnsjødal 61 km, av Rana – Trøndelagsoverføringene der anleggsvirksomheten for tiden er konsentrert. Videre er i samme periode bygget flere nye transformatorstasjoner og kompenseringsstasjoner samt en rekke utvidelser ved bestående transformatorstasjoner fra Vågåmo i syd til Mo i Rana i nord.

Etter i en årrekke å ha bygget opp og avviklet anleggsadministrasjoner i takt med nye ledningsprosjekter var vi ved flyttingen til Melhus 1968 tilbake til utgangspunktet. Klett som var vår base først i 50-årene ligger nemlig bare 5 km fra det sted hvor vi er i dag.

Vi har nå tatt konsekvensen av dette ved å bygge ut anleggssentret i Melhus til et mer permanent utgangspunkt for vår anleggsvirksomhet i et område som omfatter Nord-Gudbrandsdal, Møre, Trøndelag og Helgeland.

Lagerformann Kåre Meland erklærer seg også meget godt fornøyd med arbeidsforhold og plassen i de nyinnredede lagerlokalene.

NVE's hytter og feriehjem

Disponering av NVE's hytter og feriehjem ble tatt opp som sak på arbeidsmiljøutvalgets møte 27. april i år. Saken ble tatt opp på grunnlag av en skriftlig henvendelse til utvalget med følgende ordlyd:

«I NVE's hytter og feriehjem har etaten et gode og et velferdstilbud som mange bedrifter og etater vil kunne misunne oss. Det er imidlertid et merkelig faktum at det store flertall av arbeidstakere i NVE er uvitende om hvilke muligheter en ansatt har til å benytte seg av dette tilbudet.

Det drives i dag så godt som ingen informasjonsvirksomhet om hyttene og mulighetene for å bruke dem. Den årlige, sparsommelige, henvendelsen fra hyttestyret, som gjelder påmelding til feriehjemmene for påsken, er eneste unntak. (Konkurransen om påskeplassene er for øvrig stor og mange får avslag.)

Dersom hyttene og feriehjemmene skal være et velferdstilbud til de ansatte også utenom påsken, så er det viktig at dette blir gjort kjent. Forholdene må gjøres såpass godt kjent at den enkelte kan få anledning til på forhånd å vurdere om han har mulighet til å benytte tilbudet.

Under Fossekallens besøk i Melhus ville det seg slik at sjefen, Per Laukøy, rundet de 50. Personalet fra verksteder og kontorer, alle som kunne krype og gå, var trommet sammen til stor «bursda'-samling» rundt bløtkakene i møtesalen. Det var gaveoverrekkelser og hyldningstaler i lange baner for den populære anleggsleder. Til og med fagsjef Rolf Johnsen fra «hovedkvarteret» hadde sett sitt snitt til en tur nordover med gave og velkomponert gratulasjonshilsen. Her har selskapet samlet seg på terrassen utenfor møtesalen i kontorbyggets 3. etasje med fagsjefen helt ute på høyre fløy med hovedpersonen ved sin side. Det synes overflødig å legge til at det også var mulig å nyte den vakre utsikten fra dette stedet.

Det synes m.a.o. å være et stort behov for mere og regelmessig informasjon om NVE's hytter og feriehjem. Det bør derfor utarbeides og distribueres en trykksak som bl.a. må inneholde følgende:

- *oversikt over alle hytter som er tilgjengelige*
- *beskrivelse av beliggenhet og reisevei til hver hytte*
- *atkomstmuligheter, bilvei helt frem?, sommer og vinter?*
- *opplysninger om hvordan hyttene er utstyrt*
- *antall rom, sengeplasser*
- *hvordan man går frem for å leie en hytte*
- *særlige hensyn som må tas til driftens beredskap, grunneieres interesser osv.*
- *regler for tildeling av hytter i ferier*

I tillegg til de 7 hytter og 3 feriehjem som nevnes i hyttestyrets skriv «Påskeferien 1979», eier NVE en rekke andre hytter som fra tid til annen disponeres til private formål av NVE-ansatte. På samarbeidsutvalgets møte 16.1.75 ble det opplyst at Statskraftverkene har tillatt at ca. 33 hytter blir disponert til tidvis privat bruk.

Hensynet til tjenestebruk og grunneieres interesser har imidlertid gjort at Statskraftverkene har funnet det nødvendig å begrense den private bruken av de fleste av hyttene. Flesteparten er derfor ikke under hyttestyrets administrasjon. Det kan nevnes at flere av hyttene ligger såpass nær Olso at de egner seg godt også til helg-bruk.

Det er ekstra vanskelig for en uinformert ansatt å finne frem til de hyttetilbudene som ikke ligger under hyttestyrets administrasjon. Den tilfeldige disponeringen av disse hyttene kan virke uheldig. Mange oppfatter det som urettferdig at hyttene brukes privat utenfor konkurranse (særlig i ferier), i og med at mulighetene ikke er gjort kjent for alle. Det må antas å være et akseptert prinsipp at alle NVE-hytter, i den grad de er tilgjengelige til privat bruk, må kunne disponeres av alle ansatte i NVE i lik konkurranse.

Disponeringen, ko-ordineringen og informeringen er sannsynlig også et kapasitetsspørsmål. På frivillig basis rekker ikke hyttestyret over særlig mye. Det synes derfor å være behov for et mer kontinuerlig arbeidende organ til å ta seg av hytteadministrasjonen dersom dette skal kunne bli tilfredsstillende. NVE's velferdskontor er rette instans til å påta seg dette. For å oppnå en effektiv og rettferdig fordeling er det nødvendig at alle «tilgjengelige» hytter legges inn under velferdskontorets administrasjon, som i samarbeid med Statskraftverkene og de lokale kraftverk forestår disponeringen av hyttene.

Hyttene og feriehjemmene blir et stadig mer verdifullt velferdstilbud. Det er derfor viktig at forholdene legges til rette for en effektiv utnyttelse av dette tilbudet til beste for alle ansatte i NVE.

På grunnlag av ovennevnte betraktninger henstilles det til utvalget om å drøfte og gi sin tilslutning til følgende:

1. *Arbeidsmiljøutvalget utpeker to medlemmer som skal sørge for at det blir utarbeidet en trykksak med fyldige opplysninger om de ansattes hytte- og feriehjemtilbud. Foreløpig trykksak skal foreligge pr. 1. juni 1979, og distribueres til samtlige ansatte.*
2. *Administrasjon og (delvis) disponering av NVE's hytte- og feriehjemtilbud tillegges velferdskontoret med hyttestyret som rådgivende organ. De 33 hyttene legges alle under velferdskontoret m.h.t. privat disponering.*
3. *Det skal arbeides for at så mange som mulig av NVE's hytter kan benyttes til tidvis private opphold, innenfor åpne og kjente rammer.*
4. *Alle NVE-hytter, i den grad de er tilgjengelige for NVE-ansatte til private formål, skal kunne disponeres av alle ansatte i NVE, i lik konkurranse.»*

Det ble ingen diskusjon om realitetene i forslaget (de fire avsluttende punkter) og arbeidsmiljøutvalget nøyde seg med å ta til etterretning en orientering fra fagsjef Mengshoel som da må oppfattes som å bli stående som utvalgets syn på saken (jfr. protokoll fra møte i samarbeids/arbeidsmiljøutvalget 27. april 1979). Dette var i seg selv en skuffelse da hensikten med henvendelsen til utvalget var å få en diskusjon om de fire konkrete forslagene som henvendelsen munnet ut i.

Angående pkt. 1 om å få utarbeidet en trykksak som kan informere de ansatte om hyttetilbudene, så ble dette avvist av Mengshoel med den begrunnelse at det fikk være opp til «hyttestyret» å avgjøre om en trykksak var hensiktsmessig. En henvendelse om utarbeidelse av en trykksak måtte komme derfra.

Dette er et underlig svar! Etter $2^1/_2$ års tjeneste i NVE har jeg registret mye kritikk og misnøye med den manglende informasjon om hyttetilbudene til de ansatte. Selv opplever jeg også informasjonen og «markedsføringen» som mangelfull. Hvorfor kan ikke dette beskjedne ønsket tilfredsstilles? Det er vel en meget liten sak å utarbeide en slik trykksak? Er det ikke i etatens interesse at de ansatte blir satt istand til å utnytte dette velferdstilbudet best mulig? Er ikke nettopp dette en av arbeidsmiljøutvalgets oppgaver, selve hensikten med et arbeidsmiljøutvalg?

Angående pkt. 2 om å overlate disponeringen og administreringen av hyttetilbudene til velferdskontoret, så avviste Mengshoel (og derved utvalget) også dette. Argumentet var at alt fungerte utmerket i dag gjennom hyttestyret. Til dette er å si at denne oppfatningen er Mengshoels personlige og ikke nødvendigvis en representativ holdning flertallet i NVE har. Personlig har jeg registrert en del misnøye blant de ansatte også her.

Det er vel mye som taler for at et velferdskontor (gjerne i samarbeid med et hyttestyre) kan gjøre denne jobben grundigere enn et hyttestyre alene, basert på frivillig innsats. Og egentlig så er vel dette en typisk velferdssak som burde være en naturlig og prioritert oppgave for et velferdskontor når vi først har et sådant.

Når det gjelder pkt. 3, om at det skal arbeides for at så mange som mulig av NVE's hytter kan benyttes til tidvis privat opphold innenfor nødvendige rammer, så var det Mengshoels oppfatning at en endring i den eksisterende praksis ikke var mulig. Grunnen til dette var at de fleste av driftshyttene som benyttes til private opphold ligger på ekspropriert grunn. (Dette gjelder altså hytter som ikke disponeres av hyttestyret, ca. 30 i tallet ifølge protokoll fra møte i Samarbeidsutvalget 16.1.75.) Det foreligger en høyesterettsdom fra 1972 som innskrenker retten til å feriere på disse hyttene til «leilighetsvis feriebruk utøvd av personer som i stillings medfør har en naturlig tilknytning til driften av denne kraftlinje». Så vidt vites blir flere av disse hyttene i dag disponert til privat bruk på en organisert måte innen S. Det føres oversikt over hvem som benytter disse og fordelingen foretas etter et etablert mønster.

Til dette er å si: Hvor mange av disse hyttene ligger *ikke* på ekspropriert grunn, og kunne derved stilles til alle direktoratenes ansattes disposisjon?

Er *alle* grunneiere oppsatt på at den nevnte høyesterettsdom skal følges på deres grunn? Kan det avtales med enkelte grunneiere (der hyttene er særlig gunstige for ferieformål) om en utvidet bruk, evt. mot kompensasjon? Dette er forhold som vel er verdt å undersøke?

Mengshoel fremhever også forholdet til driften som et problem når det gjelder den private bruken. Det er en selvfølge at saklige driftshensyn til enhver tid må regulere bruken av driftshyttene til private formål. Dette er derfor ikke noe poeng. Poenget er at innenfor driftens rammer så må flest mulig NVE-ansatte (også folk utenfor S) få konkurrere om NVE's hytter til feriebruk.

Mengshoel ga for øvrig sin tilslutning til pkt. 4 om at alle disponible hytter må kunne nyttes av alle *NVE*-ansatte i lik konkurranse. Dette er fint,men er dette en realitet i dag. Etter mitt syn nei. Det er en oppgave og en plikt som tilligger arbeidsmiljøutvalget å se til at de ansatte er informert om tilbudene.

Hvorfor legges det så stor vekt på informasjon fra statens side når det gjelder å opplyse publikum om sine rettigheter? Det er vel fordi man ønsker at *flest mulig* skal kunne nyte godt av sine rettigheter. Ønsker ikke Mengshoel og arbeidsmiljøutvalget at flest mulig i NVE skal nyte godt av hyttetilbudene? Jo, det tror jeg at de gjør, så derfor håper jeg saken tas opp på nytt.

Som avslutning vil jeg oppsummere mine hovedpoenger i håp om at saken kan få en ny og grundigere behandling i et nytt møte i arbeidsmiljøutvalget.

1. Det er ikke en gjengs oppfatning i NVE at det er tilfredsstillende informasjon om hyttetilbudene.

2. Det er ikke gjengs oppfatning i NVE at den nåværende form for administrering og disponering av hytter til privat bruk er «utmerket».

3. Det blir av mange oppfattet som urettferdig at bare deler av NVE-staben har tilgang til ferieopphold på driftshytter.

4. Det *er* mulig å gjøre hyttene til et mer effektivt og tilfredsstillende velferdstilbud til de ansatte enn tilfellet er i dag. Dette er et spørsmål om vilje først og fremst hos ledelsen og i arbeidsmiljøutvalget. *Myndigheten* ligger i dag i arbeidsmiljøutvalget, noe medlemmene muligens ikke er klar over?

Helge Stange, AP

PS.

For de som ønsker nærmere opplysninger om hyttestyrets hytter, ta kontakt med Hjelseng, tlf. 544, Haugen, tlf. 354, Kyrkjeeide, tlf. 419 eller G. Kummneje, tlf. 495.

Karen J. Edwards gått av etter 33 år i Forbygningsavdelingen

Karen J. Edwards.

Førstekontorfullmektig Karen J. Edwards gikk over i pensjonistenes rekekr 31. mars 1979 etter 33 års tjeneste i Forbygningsavdelingen. Hun har arbeidet på forværelset i alle år, først for avdelingsdirektør Tronsgaard og senere for fagsjef Andersen. Her har hun betjent vaktapparatet, besørget VF's korrespondanse og «sortert» gjester. Hun har i høy grad fått føle svingningene i arbeidsbarometeret for Forbygningsavdelingen. Ikke sjelden har det stått på storm, med hektiske flomskademeldinger, utålmodige foresatte eller arbeidsbestyrere som er forsvunnet i distriktet. Men det har også vært godvær, med blide medarbeidere i hyggelig arbeidsmiljø, nyttige fellesmøter eller oppløftende telefoner fra tilfredse grunneiere. Fru Edwards har formidlet kontakt med alle, like vennlig og korrekt i vekslende situasjoner. I alle disse årene har hun også måttet lære opp en rekke nye medarbeidere.

Hun startet sin karriere i kontorlokaler i Gamle regjeringsbygningen, flyttet over til Handelsbygningen, Drammensvn. 20, fortsatte til Parkvegen 55, før hele NVE ble samlet i Middelthunsgt. 29 i 1966. Forholdene var nok dårligere i «gamle dager» enn nå, men ingen har klaget på trivselen. Gjennom sitt arbeid i foreningslivet har fru Edwards vært med på å høyne standarden, til nytte for alle.

Vi takker fru Edwards for innsatsen og for godt samarbeid. Vi gleder oss over at hun er i god fysisk form og ønsker tillykke med fredelige sysler på Tåsen.

*

Overing. Kjell Aune gjenvalgt i EIL

Overing. Kjell Aune, Trondheim, ble gjenvalgt som formann i Elektroinstallatørenes Landsforbund (EIL) for en ny 2 års-periode under generalforsamlingen i Loen i forrige uke. Som formann i Arbeidsgiverutvalget ble valgt ingeniør Johs. Wikene, Stavanger. Etter generalforsamlingen har styret i EIL denne sammensetningen:

Styret:
Kjell Aune, Trondheim (formann)
Oddmund Moldskred, Bergen
Paul Nakken, Oslo
Leif Ørjansen, Oslo
Oddvar Hilmersen, Kristiansand
Johs. Sviggum, Vinstra
Nils Norwich, Harstad
Kristian Fjeld, Moss

Varamenn:
petter Saxi, Vadsø
Erling Ellefsen, Oslo
Morten Orrestad, Sandnes

Arbeidsgiverutvalget:
Johs. Wikene, Stavanger (formann)
Finn Steen, Oslo
Asbjørn Gjellesvik, Bergen
Reidar Wang, Oslo

ELI

Lite å høre fra anleggene

Jeg vil med dette få sette fingrene på et forhold ved «Fossekallen» som lenge har ligget meg på hjertet. Det er for lite stoff fra anleggene. Tross alt er det der den konkrete kraftutbygging foregår, den virksomhet som av folk flest oppfattes som NVE's ansikt utad, og som derfor brude tillegges oppmerksomhet. Administrasjonen i Oslo skal forvalte de verdier kraftutbyggerne i felten skaper. Den er ikke noe mål i seg selv, slik en skulle bli fristet til å tro av enkelte holdninger i artiklene i «Fossekallen», og også av deler av administrasjonen for øvrig.

Til slutt vil jeg uttrykke et personlig håp om at flest mulig på Hovedkontoret får anledning til å følge med når utflyttingen av statsinstitusjoner kommer igang. Derved kan de få nyte landlivets gleder slik som oss anleggsfolk og slippe byens eksos, støv og skitt.

Øystein Sylten
avd.leder/Sysen

Ut fra redaktørens personlige syn støttes dette fullt og helt. Særlig det siste.

Red.

*

SVEITS

Av cand. mag. Nils Haakensen

I februar 1978 kom det innbydelse til «International Workshop on World Glacier Inventory» som skulle arrangeres i Aletschwald i Wallis i Sveits i september. Ansvarlig for arrangementet var professor Fritz Müller fra Zürich. Møtets egentlige arrangør var en underavdeling av UNESCO – «International Commission on Snow and Ice» – hvis intensjon er å kartlegge jordens forekomster av permanent sne og is.

Hovedemnene for møteprogrammet var

a) Teknikk og problemer ved utarbeidelse av breatlas.
b) Spesielle problemer med f.eks. identifikasjon og klassifikasjon.
c) Regionale og globale breatlas.
d) Brefluktuasjoner og klimaforandringer.
e) Organisering, systematisering og lagring av data.

Kartleggingen av norske breer ble avsluttet i 1973 og er utgitt som to breatlas – et over Syd-Norge og et over Nord-Skandinavia. Det siste omfatter også svenske breer.

Gunnar Østrem og Nils Haakensen på Brekontoret har arbeidet mest med de norske breatlasene, og disse to ble derfor valgt som de norske deltakerne på møtet.

Møtet åpnet den 17. september, og møtestedet var Villa Cassel, en herskapsvilla fra århundreskiftet som ligger ca. 1900 m.o.h. på nordsiden av Rhone-dalen i kanton Wallis. Stedet er nå et naturvernsentrum, og herfra administreres naturvernområdet Aletschwald. For å komme dit må vi reise med en gondolbane opp fra dalbunnen, som ligger 1400 m lavere. Stedet har en fantastisk beliggenhet med storslagen utsikt i alle retninger. Mot syd seks Waleiser Alpen med en rekke topper over 4000 m og blant dem er Matterhorn, ragende som en huggtann 4540 meter til værs. Mot øst ser vi oppover øvre Rhonedal og mot nord ser vi Berner Alpen og tungen til Grosser Aletschgletscher, som er den største bre i Alpene.

Den første dagen var det registrering av deltakerne. Det var ca. 40 deltakere fra omtrent 20 land i alle verdensdeler.

Villa Cassel hvor møtet ble avholdt.

Foredragene startet den neste dagen. Prof. Fritz Müller holdt innledningsforedraget, der han ønsket velkommen og talte generelt om betydningen av breer og is i de forskjellige områder av verden, og om UNESCO's oppgaver og arbeide med kartlegging av sne og is.

Ettersom Norge (sammen med Sverige) var det første land som var ferdig med sitt breatlas, hadde vi laget et foredrag om dette arbeidet. Her fortalte vi sammen med lysbilder om hvorledes arbeidet var lagt opp, hvilket kildemateriale som var anvendt og hvilke resultater og informasjoner de norske breatlasene inneholdt i form av tabeller og karter. Vi orienterte også om hvilke problemer vi hadde møtt under arbeidet, noe vi anså for nyttig informasjon for andre som holdt på med lignende arbeid. Foredraget ble fremført av Gunnar Østrem.

Noen år senere, nemlig i 1975 ble det sveitsiske breatlaset publisert, og Fritz Müller fortalte om dette arbeidet, og la frem resultater derfra og R. Vivian presenterte det franske atlaset, som også var ferdig i 1975.

Det ble videre orientert om arbeidet i en rekke andre land. Østerrike er nesten ferdig med sitt atlas. USA, Canada og Sovjet har nedlagt et stort arbeide med sine breatlas, men er ennå ikke ferdig, men i disse land er arbeidet nesten uoverkommerlig, sammenlignet med de europeiske land p.g.a. de store områder som er mer eller mindre nediset. Sovjets breatlas vil bestå av 160 bind, og av disse er over 100 utkommet, og i Canada er det hittil identifisert over 33 000 breer. Til sammenligning har Norge 1591 breer.

Videre pågår det arbeider med kartlegging av breene på Island, i Bolivia, Chile, Nepal, Indien, Kina og New Zealand. Tyrkia og Tyskland har noen få breer, og disse er kartlagt. Det samme er tilfelle i Øst-Afrika. I Polen

finnes det permanente snefelt, men det er ingen breer.

I Antarktis, som har over 90% av verdens is, er det helt spesielle problemer med kartleggingen, men det er utført noe arbeid ved hjelp av satelittbilder. Tykkelsen er målt med en rekke radioekko-sonderinger fra fly. På Grønland er det også gjort noe arbeid, hovedsakelig fra satelittbilder.

På den siste delen av møtet ble det i foredragene tatt opp mer spesielle ting bl.a. klassifikasjon av breer og morener – herunder «rock glaciers». Det ble vist en film fra kalvingen fra en av de store breene på Grønland. Tekniker for å kartlegge breer fra satelittbilder ble presentert.

Deretter ble brefluktuasjoner og den klimatiske bakgrunnen for disse diskutert. Ved hjelp av regnemaskiner kan klimadata prøves i modeller for å beregne forandringer i breens massebalanse.

Til slutt ble homogeniteten i dataene i de forskjellige breatlas diskutert. Det er viktig at alle data registreres i en slik form at de kan omformes slik at de passer inn i UNESCO's World Glacier Inventory. Det ble også pekt på at det er viktig å gjøre registreringen hydrologisk, noe som er gjort i de norske breatlasene.

Under møtet ble det brukt en dag til ekskursjon under Fritz Müllers dyktige ledelse. Vi startet tidlig om morgenen og gikk til Eggishorn – en 300 m høy topp hvorfra det er en fantastisk utsikt over Grosser Aletschgletscher. Breen er den største i Alpene og er 86 km^2 og 24 km lang. Den dannes av 3 firnområder. Ewigschneefeld, Aletschfirn og Jungfraufirn. Der de løper sammen dannes det midtmorener som går som mørke, parallelle bånd nedover hele breen, og får den til å minne om en lang, stripete orm som holder på å krype fra Jungfrau og ned til Rhonedalen. Hastigheten den beveger seg med er ca. $^1/_2$ m pr. døgn.

Det vises tydelig på sidene av breen at Grosser Aletschgletscher har gått tilbake. Fronten har trukket seg tilbake 1400 m siden 1890.

På Eggishorn orienterte Fritz Müller om Grosser Aletschgletsher og arbeidet som er gjort og gjøres der, mens vi spiste matpakkene som ble delt med alpekråkene som var blitt vant med turister og var svært innpåslitne.

De mindre breene i Alpene har derimot gått frem de siste årene, og dette vises tydelig ved at alle småbreene som henger i dalsidene har en bratt front.

Siden gikk vi 1500 m nedover og ned på breen, hvor vi så nærmere på den. Sidemorener ved bretungen viste at breen hadde vært ca. 200 m mektigere på 1700-tallet.

På veien tilbake til Villa Cassel gikk veien gjennom den fredede Aletschwald, hvor vi så både gemser og murmeldyr.

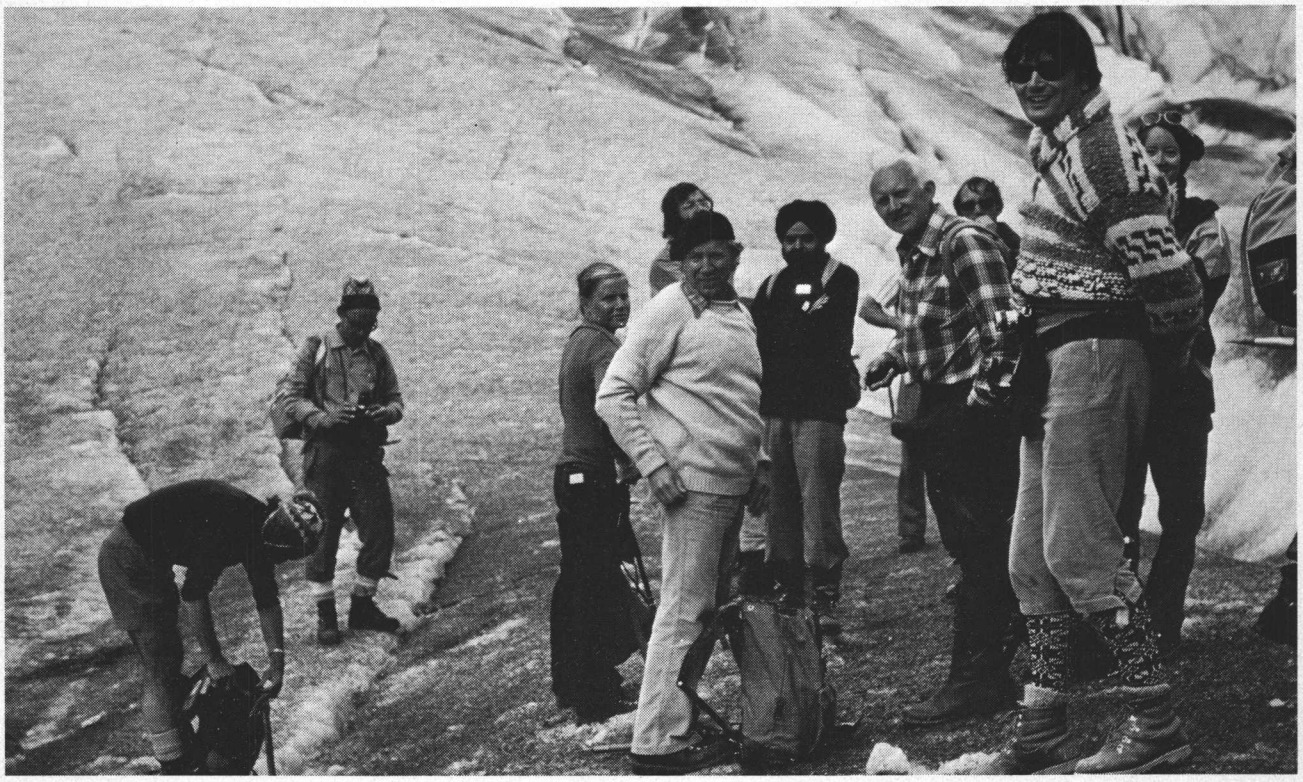

På ekskursjon på Grosser Aletschgletscher. Foran sees fra venstre Prof. Fritz Müller fra Sveits, Gunnar Østrem og Simon Ommaney fra Canada.

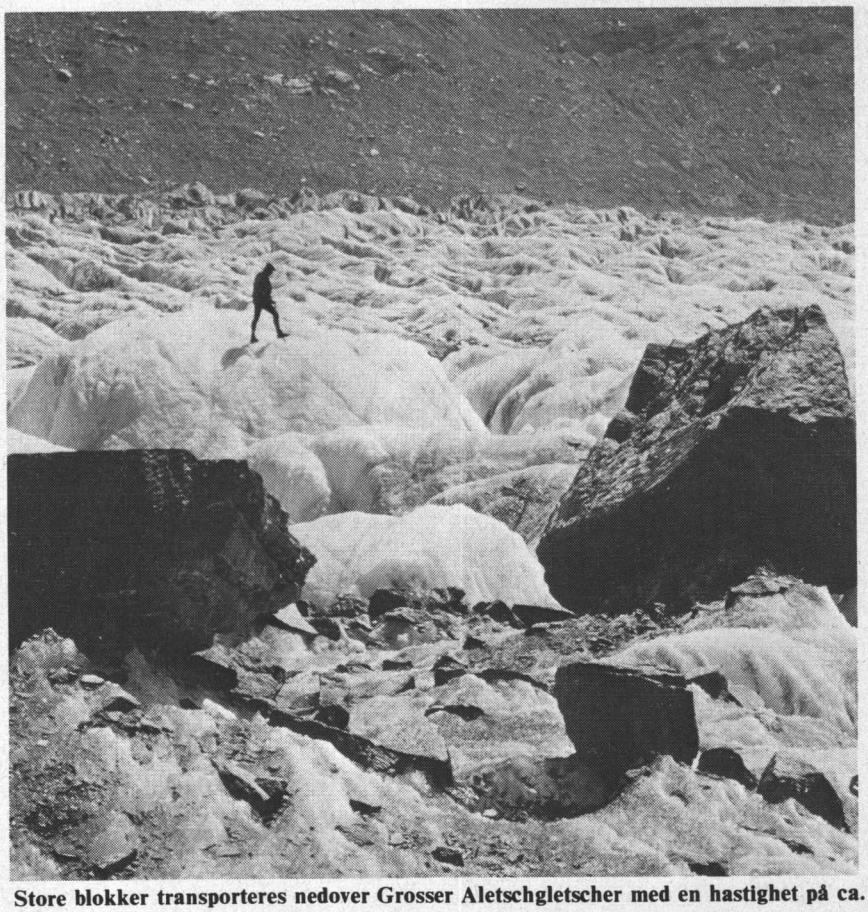

Store blokker transporteres nedover Grosser Aletschgletscher med en hastighet på ca. 200 m pr. år.

Etterat møtet var avsluttet den 22. september, var det to dagers ekskursjon. Vi besøkte først en utstilling i slottet i Brig. Denne utstillingen hadde fått navnet «Die Schweiz und ihre Gletscher» og viste i kart og bilder breenes forskjellige betydninger for Sveits. Først ble det vist hvordan den store isen ved sin tilbaketrekning for 10 – 11 000 år siden hadde dannet de fruktbare jorbruksområdene i lavlandet. Deretter så vi hvordan breene allerede fra tidlig i forrige århundre fikk betydning for turismen i Sveits, og vi så breutstyr for 100 år siden sammenlignet med det som brukes i dag. Videre så vi hvordan breene i Sveits er en viktig vannressurs og gir tilskudd til elvene i sommertiden. Spesielt har det stor betydning i Wallis, hvir nedbøren er liten. Til slutt ble det vist en rekke bilder av hvordan breene med sitt store vannforråd utnyttes til kraftproduksjon.

Utstillingen var meget oversiktlig og velorganisert. Den skal siden til flere land, og det er også ønsket å få den til Norge.

Siden reiste vi oppover Rhonedalen og opp til Griesgletscher. Her er det bygget en dam for kraftproduksjon like nedenfor breen som nå kalver i magasinet. På Griesgletscher utføres det massebalansemålinger på samme måte som Brekontoret gjør på enkelte breer i Norge.

Siden reiste vi videre oppover Rhonedalen og passerte flere idylliske landsbyer, hvor mørke trehus med sponkledning i typisk sveiserstil ligger tett i tett og med et kirkespir ragende opp midt i husklyngen.

Ved å kaste et lite blikk oppover dalsidene la jeg merke til at det var skog ovenfor byene og derfor trygt for sneskred. Enkelte steder er det likevel bygget skredforbygninger i form av store ledemurer. Det er også mange steder bygget skredforbygninger høyt oppe i dalsiden for å forhindre at skredene løsner.

Helt øverst ender Rhonedalen i en trang slukt hvor vei og jernbane snirkler seg oppover i sløyfer, svingninger og tunneler. Vi kom frem til Rhonegletscher, hvordfra Rhone utspringer. Denne breen har også gått kraftig tilbake, 1700 m siden 1850, men de siste 10 årene har den gått frem igjen.

Neste dag gikk turen over Grimselpass (2100 m) og på anleggsvei innover i Aare-massivet, som er Alpenes krystallinske kjerne. Her tårner fjellene seg opp som spyd mot en knallblå himmel, og mellom dem flyter de store breene Oberaargeltscher og Unteraargletscher nedover.

Området her er utbygget for elektrisitetsproduksjon. Før man kom så langt ble det imidlertid holdt folkeavstemning som ga et knepent flertall for utbygging. To store magasiner med helt grått vann viser at disse breene produserer store mengder slam, og dette slammet har medført store problemer for kraftverket.

Deretter gikk turen nedover den tørrlagte Haslital og ned til Innertkirchen og opp mot Sustenpass. Her så vi på Steingletscher. Foran denne breen ligger en sjø som er demmet opp av en isfylt morene. I 1956 skar elven seg raskt 10 meter ned gjennom morenen og sjøen ble nesten tømt. Dette forårsaket en katastrofeflom i dalen nedenfor.

Så kjørte vi over Susten pass (2224 m) og ned til Wassen hvor togtunnelen gjennom St. Gotthard forsvinner inn i fjellet. Denne tunnelen ble ferdig i 1890. I dag holder de på å bygge en fire-felts motorvei i tunnel parallelt med jernbanen. Den ventes å bli ferdig neste år.

Fra Wassen fulgte vi dalen nedover forbi Altdorf, som er Wilhelm Tell's deby. En stor statue er reist til minne om det berømte pileskuddet i 1293. Like etter kom vi ned til Vierwaldstättersee, som ligger i hjertet av Sveits. Rundt denne sjøen ligger de tre urkantoene Schwyz, Uri og Unterwalden, som i 1293 dannet det såkalte Edsforbundet, som nå er vokset til 26 kantoner.

Vierwaldstättersee ligger som et trolløye mellom høye fjell og grønne lier med frodige beitemarker, og enda det er slutten av september ligger varmedisen over sjøen. En kaffepause på en friluftsrestaurant i sjøkanten, mens en ildrød sol holder på å forsvinne bak fjellene, bare forstyrret av de utrettelige plaskene til en hjuldamper som bakser seg forbi i skumringen, er en verdig og stemningsfull avslutning på en ukes opphold i Sveits før turen går videre til Zurich og alle deltakerne spres til alle deler av kloden.

Desentralisering av NVE

I februar 1975 oppnevnte NVE's LTP-komité (direktørene) to prosjektgrupper: p.gr. 6/NVE og p.gr. 7/NVE. (LTP er langtidsplanlegging.)

P.gr. 7 skulle se på Statskraftverkene og fremla sin rapport i september 1975. Fire alternativer ble drøftet, og man anbefalte følgende alternativ:

1. *Full utnytting av mulig desentralisering til kraftanleggene, Kraftledningsavdelingens anleggssentra og driftens distriktsadministrasjoner.*
2. *Det opprettes distriktssenter for Nord-Norge og Jotunheimen/Breheimen.*

I løpet av en femårsperiode ville man dermed desentralisere over 100 stillinger.

P.gr. 6 så på resten av etaten og fremla sin rapport i mai 1976. Man anbefalte å bygge videre på nåværende distriktsadministrasjon for Forbygningsavdelingen og Elektrisitetstilsynet. Det var først og fremst deler av Hydrologisk avdeling som burde utflyttes.

Tanken om felles distriktskontorer har vært utredet videre, se Fossekallens nr. 1/78.

Regjeringen kom med St.meld. nr. 90 (1977 – 78) for å høre Stortingets melding om utflytting av statlige arbeidsplasser fra Oslo.

Kommunal- og miljøvernkomitéens Innst. S. nr. 213 (78 – 79) ble debattert i Stortinget 10/5, og regjeringen fikk et klart signal om å gå videre med saken. Når det gjaldt NVE, mente Stortinget at antall stillinger i Oslo burde fastfryses på et nivå 15 – 20 % lavere enn i dag.

Det ser ut til at NVE ikke akter å vente passivt på regjeringens forslag, som kommunalminister Arne Nilsen antydet kommer våren 1980. Man har straks fortsatt der man slapp i 1975, og rapporten fra p.gr. 7 er nå til uttalelse hos avdelingene i Statskraftverkene.

Med en slik aktiv holdning skulle det være håp om å få til en løsning vi er tjent med. Det kunne være fristende med passivitet, men da risikerer man et dirigert desentraliseringsopplegg utenfra, og slike løsninger er sjelden de beste.

Vi håper på debatt om utflyttingen i senere nummere. Allerede i nr. 7 får vi et innlegg om p.gr. 7's forslag om distriktssenter for Nord-Norge. Man vurderte dengang både Bodø og Mo i Rana, men fant Mo i Rana mest egnet. Stortingsdebatten indikerte at Mo i Rana står enda sterkere i dag.

Et slikt distriktssenter ville først og fremst ta seg av Vefsna, Saltfjellet/Svartisen (fem prosjekter), Kobbelv og Hellemo.

800 i elbransjen møttes i Warsawa

I tiden 11. – 15. juni i år var Warsawa stedet for UNIPEDE's store kongress. UNIPEDE er en felles organisasjon for europeiske elektrisitetsprodusenter og distributører. 800 delegater hadde meldt sin tilstedeværelse, og samtlige nordiske land var godt representert. Det er første gang siden stiftelsen av UNIPEDE i 1925 at en slik kongress ble holdt i Polen.

En stor del av elektrisitetsproduksjonen i Europa er basert på oljefyrte kraftverk, og det usikre oljemarkedet ble viet stor oppmerksomhet. Over hele Europa ser man i dag en markert overgang fra olje- til kullfyrte kraftverk. Stigningen i oljeprisen og et ustabilt oljemarked vil trolig bidra til at denne utviklingen forseres.

På kongressen så man også nærmere på elektrisitetens betydning for og innvirkning på de forskjellige lands sosiale og økonomiske utvikling. UNIPEDE's studiekomitéer la under kongressen fram flere teknisk-økonomiske rapporter. Blant studierapportene var en norsk, som var utarbeidet av forskerne Oddbjørn Fredriksen og Atle Neteland ved Elforsyningens Forskningsinstitutt i Trondheim.

*

Utløp fra Virdnejavre – Alta-verkene

Virdnejavre blir inntaktsmagasin for Alta kraftverk. Den avløpskurven som dette vannet har i dag (forhold mellom vannstand i sjøen og vannføringen ut) er ikke kjent, og skal fastlegges ved hjelp av modellforsøk. Denne kurven vil senere danne basis for størrelse av flomluker og overløp. Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen/Statskraftverkene er oppdragsgiver.

Arbeidskarer i stjerneklasse

Det klages ofte over synkende arbeidsmoral, mangel på engasjement og ansvarsfølelse i dagens norske samfunn.

Kanskje nedenstående beretning kan lyse litt opp i gråheten og gi oss tro på at der fremdeles finnes både iver og glød og tæl og lojalitetsfølelse blant våre arbeidstakere.

Kraftledningen fra Duge til Roskrepp må være ferdig høsten 1979. Konsesjonsbehandlingen medførte at arbeidene ikke kunne igangsettes før vinteren allerede hadde varslet sin ankomst like før jul i fjor, med mørke, kulde, snø og vind i 850 m høyde.

Tross bange anelser gikk anleggsadministrasjonen i Lillesand, med oppsynsmann Jon Seljevold og hans mannskap i fremste linje, løs på oppgaven med skippertaks-innsats ledsaget av uparlamentariske kommentarer til byråkratiets håndtering av lov om ditt og lov om datt.

Ved besøk på anlegget i slutten av april, da den verste kulda og de heftigste snøstormene hadde gitt seg, fikk vi i en liten hvilebu inne på fjellet følgende beskrivelse av en torsdag i februar:

Etter først å ha måkt vekk 3 – 4 m snø, og deretter gravet og sprengt ned ytterligere 2,5 – 3 m, var arbeidene med et jordfundament kommet så langt at karene var klar til støpe bunnplatene. Det nærmet seg arbeidsslutt. Klokka var 16.00.

Betong leveres fra kraftverket's blandeverk, men av forskjellige grunner kunne ikke leveransen starte før mandag morgen. En utsettelse av støpingen ville høgst sannsynlig føre til at fundamentgropen gikk full av fokksnø i løpet av helgen.

Etter intern rådslagning oppsøkte lagbas Åtland oppsynsmann Seljevold som klarte å utvirke at betong kunne leveres på overtid torsdag kveld.

Arbeidslaget ble samlet, og gjenopptok arbeidet kl. 19.00 samme kveld. Samtidig røk det opp til uvær, med sterk vind, snøbyger og – 12°. Brøytemannskapene hadde sin fulle hyre med å holde veien åpen for betongbilene, traktorkjørerne som skulle bringe betongen videre inn i fjellet hadde problem med å orientere seg i snøkavet langs transportløypa, mens støpegjengen slet med å holde arbeidslys og støpeutstyr i orden.

Ingolf Åtland og Jens Ch. Nesland.

Men støpearbeidet ble gjennomført, og kl. 24.00 kunne Åtland og hans folk ta de nødvendige kontrollmål, forvisse seg om at alt ellers var i orden, og begi seg på hjemveien. Det viste seg å by på flere problemer. Tross hjelp av brøytebil ble karene sittende fast i snødrivene i Suleskaret i over en time, før de ved halv 2-tiden var fremme ved brakka på Fidjeland.

Det er mulig at karene i denne situasjonen gikk litt lettbent over visse paragrafer i Arbeidsmiljøloven, men du verden hvor oppmuntrende det er at vi fortsatt har slike typer på våre arbeidsplasser.

Historien om mastefundamentet i Sirdalsheiene er bare et eksempel. Vi kunne nevne flere, men la denne historien være ledelsens kompliment og takk til alle våre ledningsbyggere på forskjellige trinn, som tross vanskelige forhold viser glede i arbeidet og stolthet over godt utført jobb.

Sverre Oftedal

*

Kalles refleksjoner:

Hurra, jeg blir lest!

Samarbeidsutvalget for sentraladministrasjonen hadde møte 9/3. I referatet står det:

«Sak nr. 13: ØNSKE OM Å BENYTTE PLENEN UTENOM KANTINEN SOM SPISEPLASS I SOMMERHALVÅRET.

Nybø sa at dette var et ønske som bl.a. var fremmet gjennom en artikkel i Fossekallen. Det har derfor vært jobbet en del med dette, og en kunne nå tenke seg å få utvalgets synspunkter på saken.

Gran sa at Statens Kantiner hadde vært kontaktet, og de hadde ingen merknader til dette.

Saken har også vært forelagt sikkerhetsutvalget, som ut fra sikkerhetsmessig synspunkt ville fraråde en slik ordning.

Fra administrasjonens side har en vurdert de praktiske problemer som vil oppstå, bl.a. vakt som åpner/stenger, vask og renhold, sikring av møblene mot tyveri osv. Ut fra en samlet vurdering kan en tenke seg å forsøke dette som en prøveordning dersom det er ønske om det.

Det ble en del diskusjon omkrig dette. De fleste mente at det var et unødvendig tiltak all den tid en har Frognerparken på den andre siden av veien til fri benyttelse. Utvalget konkluderte derfor med at en foreløpig ikke ville anbefale forslaget.»

Se Fossekallens nr. 4/78.

Mange klager på administrasjonen, men jeg trur det ofte er urettferdig, så også i dette tilfellet. Det er kanskje for drøyt å si at utvalget går inn i 80-åra med akterspeilet foran. Men i hvert fall sier jeg som salig Welhaven at de hadde champagne, men rørte den ikke.

Jøss hvor lange matpauser det skal bli når utvalget inviterer de ansatte ut i Frognerparken blant soltilbedere og mosjonister! Og hva med serviset som man ellers er så redd for?

Hva tusan har vi vår egen grasplen for? Snart sender vel utvalget folk på do i Elkembygget.

Når Kalle ikke kan komme til utvalget, får utvalget komme til Kalle. Var det for langt å gå fra møterommet i 6. etasje? Eller var det for surt 9/3?. Et skikkelig utvalg gror ikke fast til konferansestolene, men drar også på åstedsbefaring.

Takk skal dere ha for forsøket, Nybø og Gran! Det var synd at perlene deres havnet hos svin.

Kalle

Varmekraftverk i Kristiansand

Vest-Agder Elektrisitetsverk har planer om å bygge et varmekraftverk basert på søppelbrenning på et av landets største industriområder i Randesund ved Kristiansand, melder Agder Tidende.

Industriområdets energibehov er årlig 152 GWh. Utnyttelsen av avfallet fra industriområdet til et varmekraftverk vil redusere det årlige oljeforbruket med åtte millioner liter.

Blir norske fossekaller venstrevridde?

Inntil videre er FOSSEKALLEN fremdeles vår norske nasjonalfugl. Men rykter går om at denne vår nasjonale «fuglekonge» i nokså nær fremtid kan bli avsatt! Av hvem? Jo, det er en «junta» bestående av flere eldre stortingsrepresentanter og flertallet i det politisk utvalgte hovedstyret for NVE. Disse er nemlig enige i at vår hellige og ukrenkelige velstandsøkning ikke må bremses. Selv om dette vil medføre at fossekallene våre blir hjemløse fordi vannet i de fleste norske fossefall blir lagt i rør. Juntaen mener nå også at utbyggingen av vannkraft må fremskyndes i meget raskt tempo. Hvorfor? Fordi det er fare for at hensynet til livsstandarden i nær fremtid skal gå foran levestandarden. Så å si alle ungdomsorganisasjoner, også de politiske, ønsker nemlig å bevare verneverdige våtmarker og vassdrag i en del forholdsvis urørte fjellområder. Blant disse kan nevnes SALTFJELLET og JOTUNHEIMEN.

Hva med venstrevrien?

Til slutt skal blikkfangerspørsmålet i overskriften besvares, bekreftende. Det er imidlertid *ikke sant* at «norske fossekallers fagforening» skal ha oppfordret medlemmene til kollektiv innmelding i partiet VENSTRE. Men det *er sant* at nordiske fugleforskere nylig har vedtatt følgende: ALLE NORSKE FOSSEKALLER SKAL RINGMERKES PÅ VENSTRE BEN, de danske og svenske skal merkes på høyre ben. Dette til orientering for alle «Fossekall»-lesere som ferdes i fossekallbiotoper. Opplysninger om iakttagelser av ringmerkete fossekaller (særlig med farveringer) ønskes innsendt til fugleavdelingen Zool. Museum, Oslo 5 eller til

Hj. Munthe-Kaas Lund

Returadresse: Fossekallen,
Postboks 5091 – Maj.
Oslo 3.

Dette er siste nummer av Fossekallen før sommerferien. Først i september måned vil bladet foreligger igjen (nr. 7/79), og vi håper mange beriker oss med godt og interessant stoff til det. Innleveringsfristen er fredag 3. august. Ta papir og blyant med på ferieturen. Det er kanskje nettopp da du føler trang til å få sagt din hjertens mening – og Fossekallen er stedet!

GOD SOMMER!

Kraftens pappa

Kraftens pappa – vår generaldirektør Sigmund Larsen – hilser alle i NVE og berørte instanser med ønske om en god og avslappende sommerferie!

I ovenstående strek har tegneren gitt generaldirektøren selv en liten pekepinn om hvordan han bør tilbringe sine ferieuker. Sant nok, det ser både svalende og avslappende ut, men fossekraften spøker i bakhodet – ferie eller ikke ferie. (Tanke)strømmen kan ikke koples ut!

Trykk: Haakon Arnesen A/S, Oslo